פנמה: הרמטכ"ל, הסמים והשאר

הנשיא ד'אסטן ואשתו של השאה
לצפצף על האנגלים

רישמית, פנמה היא דמוקרטיה. הרמטכ"ל, עומר טוריחוס, שתפס את השילטון ב־1968, ויתר עליו לפני כשנה. הוא מסתפק עתה בפיקוד על הצבא ובניהול רשת משגשגת של סחר־סמים. מדובר בעסק מישפחתי, ביחסים הדוקים עם המאפיה ובמערכת מגוונת של קשרים בינ־לאומיים. טוריחוס, כמובן, מכחיש הכל. אלה שקרים מזוהמים, טוען הרמטכ"ל בראיון לעיתונאי אמריקאי.

כדרכו, הוא פגש את אמצעי־התיקשורת כשהוא יושב להנאתו על ערסל. ההאשמות בסחר־סמים אינן פרי המצאתו של עיתונאי שמאלני. מדובר במסקנות של סיגאט ארצות־הברית ובדיווחים רישמיים של היחידה האמריקאית המיוחדת ללחימה בסמים. טוריחוס טוען שהוא קורבן של עלילת־דם.

דוברי ממשלת פנמה אינם מבינים את הרעש שעורר המיקלט שנתנו לשאה. פנמה היא ארץ בעלת מסורת הומאניטרית, לכן הסכימה לקבל את השאה, הם טוענים. משקיפים לא נוטים לקבל גירסה כה פשוטה. אמנם שלושה נשיאים מודחים של ונצואלה ונשיא מודח אחד מאקוודור מצאו מיקלט בפנמה, אך רבים מייחסים זאת לקישרי המיסחר המסועפים של הרמטכ"ל הפנמי.

ברור שארצות־הברית הבטיחה לטוריחוס סיוע כספי עצום, במטרה להיפטר מאורח בלתי־רצוי — השאה

המודח. עיתונאי פנמי גולה בהולנד, אורלנדו צ'אר'אס, מדווח שבנוסף לסיוע הרישמי קיבל טוריחוס סכומי כסף נכבדים לשימושו האישי. הרמטכ"ל אוהב מסוקים, משקאות צרפתיים יקרים ונשים יפות. מידת הכנסת האורחים שהוא מגלה כלפי השאה עוזרת לו לממן את תחביביו.

טוריחוס גם רודף פירסומת. אין ספק שנוכחותו של השאה העלתה את פנמה על מפת העולם. כל כלי־התיקשורת בעולם מנסים להגיע לקונטאדורה, אי קטן המרוחק כ־60 ק"מ מהבירה, פנמה סיטי. האי היה אתר תיירות חביב על אזרחי פנמה. עתה הוא סגור לתנועה ושמור כמיבצר צבאי. מעל למקום מגוריו של השאה חג בקביעות מסוק צבאי. הבית מוקף בסוללות טילים ובחיילים, וספינות הצי מקיפות את האי. לבני פנמה אין כל ספק שנשיא ארצות־הברית, ג'ימי קרטר, והסי־איי־אי נושאים בכל ההוצאות.

הומור של רמטכ"ל. בפנמה עצמה מעוררת שהייתו של השאה המודח תסיסה פוליטית עזה. הפגנות סטודנטים, שאורגנו על־ידי השמאל במכון־הלאומי של פנמה, פוזרו בכוח, אבל זכו באהדה רבה. הכרו! שפירסמו הסטודנטים היה קיצוני וחריף. הוא ביטא ברהיטות רבה את הרגשות האנטי־אמריקאיים הרווחים בכל רחבי אמריקה הלטינית.

„השאה הוא פושע!" קובעים הסטודנטים, „איננו רוצים בו או בכסף הארור שלו. האיראנים יצדקו אם יהרגו את בני־הערובה. כולם סוכנים של הסי־איי־אי. ממשלת פנמה אינה אלא בובה של ארצות־הברית."

הסטודנטים לא הסתפקו במילים, הם ידו אבנים על מישרד־החוץ הפנמי, על שגרירות ארצות־הברית ועל בנייני המישטרה. המחאה התפשטה בכל המערכת הפולי־טית הפנמית. היא הפכה מוקד התנגדות למישטרו של טוריחוס. עיתון האופוזיציה אל פרנד הוקיע את השאה כרוצח המונים וכעושק עמו. אירגוני מורים ואיגודים מיקצועיים הצטרפו אף הם לקריאה לגרש את השאה מתחומי פנמה.

טוריחוס התייחס בביטול להפגנות ולמחאה. „הצעירים פשוט סיפקו תעסוקה לזוגגים של פנמה," ניסה הרמטכ"ל את כוחו בהומור, „הם אינם רוצים לפגר אחרי סימפוניית המחאה הכלל־עולמית." בינתיים ימשיך השאה ליהנות ממיקלט בפנמה. מארחו יוסיף לסחור בסמים, כדי לסבסד את תחביבו — ניהול המדינה.

האמריקאים יתקפו את טוריחוס, יוקיעו את חטאיו ויפרעו את חשבונותיו. באחד הימים יקיאו הפנמים את טוריחוס, ואז יזכו קוראי הארץ בעוד מאמר ראשי, המקונן על כך שהעולם החופשי איבד עוד מדינה בעלת חשיבות איסטרטגית.

השוק האירופי:
סוף ההסכמה

בעיצומה של מילחמת־העולם השניה נותקו כל קווי התיקשורת בין בריטניה ואירופה. בנאום מפורסם בפרלמנט הבריטי, הגדיר ראש־הממשלה הבריטי, וינסטון צ'רצ'יל, את המצב שנוצר: „הריני להודיע לכם בצער, שהחל מאמש אירופה מנותקת!"

היחס הדו־ערכי הזה של הבריטים לאירופה נמשך עד עצם היום הזה. ההחלטה להצטרף לשוק האירופי המשותף, נתקבלה תוך ויכוח ציבורי מר, והוכרעה באמ־צעות מישאל־עם, אמצעי נדיר בתרבות הפוליטית הבריטית. אובדן האימפריה ודעיכת מעמדה של בריטניה כמעצמה גדולה כפו על הבריטים החלטה חיובית. זוו נבעה מסיבות כלכליות ופוליטיות אובייקטיביות, ולא מהתלהבות יתר.

קבוצות פוליטיות רבות־השפעה מוסיפות להטיף לפרי־שת בריטניה מהשוק המשותף. הדרישה הזו מאחדת אוייבים פוליטיים רבים, החל מהאגף השמאלי במיפלגת הלייבור וכלה בשמרנים הקיצוניים, המתנגדים לשוק ממניעים לאומניים. המרכז הפוליטי בבריטניה תומך בשוק. רוי ג'נקינס, סוציאל־דמוקרט מתון, מכהן אתה כנשיא הקהיליה האירופית.

עתה פוקד את השוק משבר פוליטי חדש. הברית המתהדקת בין שתי אוייבות ותיקות, צרפת וגרמניה, גרמה לתחושת בדידות בבריטניה. נראה ש„ההסכמה הלבבית" בין הצרפתים והאנגלים, שהולידה ברית הדוקה, אנטי־גרמנית, בשתי המילחמות, שבקה חיים.

שטר בן מיליארד. הבעיה מוגדרת במונחים פשוטים של כסף. הרבה כסף. בריטניה חייבת מיליארד לירות סטרלינג לשוק האירופי המשותף. למרות ההכנסות מהנפט שבים הצפוני, סובלת בריטניה ממיבנה כלכלי־חברתי רעוע למדי. צעדיה האנטי־סוציאליים של ממשלת מרגרט תאצ'ר רק הגבירו את המתיחות ופגעו בשקט התעשייתי. תאצ'ר מנסה להתחמק מתשלום החוב ודורשת ישיבת־פיסגה של מדינות השוק המשותף כדי לדון בתביעותיה.

בהנהגת צרפת וגרמניה קמה חזית אנטי־בריטית בשוק, הכוללת גם את איטליה ובלגיה. השבוע הוחרפה המתיחות עוד יותר. בריטניה הטילה וטו על החלטת מועצת־השוק להקציב סכומי כסף גדולים לפיתוח התיירות בצרפת. צעד זה בא בנוסף להתנגדות בריטית עיקבית לכל סוב־סידיה לחקלאות הצרפתית. ממשלת בריטניה ממשיכה לעמוד בסירובה להעניק זיכיונות דייג למדינות אירופה בחופיה, והיא חוסמת כל גישה לאוצרות הנפט שליד סקוטלנד.

מוטדות השוק הגיבו בשורה של עלבונות כלפי הגברת תאצ'ר, היהירה וחסרת ההומור. היא הופנתה לראיון עם ראש־ממשלת איטליה, פרנציסקו קוסיגה. רק אם קוסיגה, המכהן גם כנשיא מועצת־אירופה, ימליץ על בירור נוסף תוכל תאצ'ר להעלות שוב את נושא החוב הבריטי לשוק.

תאצ'ר רואה בכך עלבון אישי ולאומי; משהו מטעמו של הקפה שהקנצלר האוסטרי, ברונו קרייסקי, לא הציע לגולדה מאיר בפגישתם, ב־1973. נשיא צרפת, ואלרי ז'יסקאר ד'סטאן, לא התרשם במייוחד מזעמה של תאצ'ר. הוא רמז שמדינות השוק מעוניינות בכיזון מערכת יחסים חדשה עם בריטניה. הבריטים יוסיפו להשתתף במוסדות הפוליטיים של הקהיליה באירופה, אך החברות שלהם בשוק, מבחינה כלכלית, תהיה נחותת דרגה. בריטניה תהפוך לחברה־נילווה, בסטטוס דומה לזה של יוון או פורטוגל.

חוסר־אונים נוסטלגיה. העיתונות השמרנית בבריטניה החלה להשתולל. שוב הועלו זיכרונות נוסטלגיים מימי התחילה של מילחמת־העולם השניה. צרפת מוקעת כמדינה בוגדנית, השוכחת במתכוון את מצילה הבריטים מ־1944. דיפלומטיים הולנדיים, המקווים למנוע קרע, תולים תיקוות רבות בשר־החוץ הבריטי, הלורד קארינגטון. הצלחתו בתיווך, במשבר רודזיה, העלתה מאד את יוקרתו. הוא כבר הודיע, שהסיכסוך אינו אלא „מריבה מישפחתית".

השאה ואשתו של נשיא צרפת
ללכת אל הזרזיר

מכל מקום ברור, שהמשבר השאיר מישקעים מרים ופתח שוב פצעים ישנים. השוק האירופי, שהוא מעין ברית אנוכית של חזקים נגד חלשים, עובר עתה זעזוע קשה.

כדורגל, ניאו־נאצים
ובית־בושת

פיטר סטורי
מאסר על תנאי

פיטר סטורי לבש 19 פעמים את מדי נבחרת אנגליה בכדורגל. חבריו לקבוצת ארסנל הלונדונית לא חיבבוהו במייוחד. סטורי היה ידוע במישחקו הגס והפרימיטיווי וגם בשחצנותו. אך מנהל נבחרת אנגליה, סיר אלף ראמזי, העריץ את סטורי. יכולתו הטכנית היתה אמנם עלובה, אבל הוא היה לוחם.

גם בדיעותיו הפוליטיות בלט סטורי באהדתו לכוח. הוא לא הסתיר את נטיותיו לימין הקיצוני, חלם תמיד להיות איש־עסקים גדול. ככל שחקני הכדורגל האנגליים, הוא ממוצא פועלי. כרבים מהם, שיחק כדורגל בעיקר כדי להיחלץ מהמצוקה של בית הוריו. „החזית הלאומית" הניאו־נאצית טענה, שסטורי נהג לתרום לקרן התעמולה שלה. פיטר „הקצב" לא הכחיש זאת מעולם.

השבוע הורשע סטורי בבית־מישפט השלום במיזרח לונדון בעוון ניהול בית־בושת. כוכבה הבינלאומי של אנגליה בעבר הקרוב החזיק ארבע זונות, שסיפקו ללקוחות שירותי־מין, מעיסוי ועד למגע מלא. סטורי נידון למאסר־על־תנאי ולקנס כספי גבוה. עורך־הדין שלו תיאר אותו כ„טיפוס חיובי שנכנע לפיתוי של כסף קל".

סטורי לא הצטיין מעולם בדימיון מפותח. שאם לא כן היה פועל כמו עמיתיו בישראל, ומסתפק בייצוא נשק לאמריקה הלטינית. אך כנראה שפורנוגרפיה היא באמת עניין של גיאוגרפיה.